

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ATMINTINŲ DIENŲ ĮSTATYMO NR. VIII-397
1 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai¹

Lietuvių polifoninės dainos – sutartinės – tai lietuvių tradicinės muzikos fenomenas, itin sena polifonijos forma, atsiradusi dar iki Lietuvos krikšto. Sutartinės – sinkretinis menas, atspindintis muzikos, teksto ir judesio ryšį. Sutartines daugiausia gieda moterys, instrumentinius kūrinius skudučiais, daudytėmis, kanklėmis ir kitais instrumentais atlieka ir vyrai. Choreografija nesudėtinga, judesiai saikingi, neretai iškilmingi: vaikščiojimas ratu, pora priešais porą ir panašiai.

Europos muzikos teorijoje sutartinės laikomos paradoksu: disonansinių intervalų – sekundų – sąskambiai sukuria harmoniją. Sutartinių principas yra mėgiamas šiuolaikinių lietuvių kompozitorių. Atsižvelgiant į tai, Lietuvių daugiabalsės dainos – sutartinės – 2010 m. lapkričio 16 d. buvo įtrauktos į UNESCO Reprezentatyvųjį žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą Tarpvyriausybinių nematerialaus kultūros paveldo išsaugojimo komiteto 5-oje sesijoje Nairobyje, Kenijoje.

Lietuvių polifoninės dainos – sutartinės – tai trečioji Lietuvos nematerialios kultūros vertybė, įtraukta į UNESCO reprezentatyvų žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašą.

Sutartinių svarba tautai. Dėl globalizacijos poveikio, vienodinimo politikos bei nepakankamo nematerialaus kultūros paveldo svarbos įvertinimo nemažai jo formų nyksta. Siekdama sustabdyti šį procesą, 2003 m. spalio mėn. UNESCO priėmė Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvenciją. Kas dvejus metus Konvencijos šalys narės renkasi į Generalinę asamblėją, kurios metu svarstomi įvairūs nematerialaus kultūros paveldo politikos bei tarptautinės paramos klausimai. Lietuva šią konvenciją ratifikavo 2004 m. gruodžio 8 d. ir įsipareigojo saugoti savo paveldą – kaip svarbų tautos, bendruomenės ir asmens dėmenį.

Lietuva 2017 m. gruodžio 14 d. paskelbė dešimties Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvadą. Jame yra ir lietuviškos daugiabalsės sutartinės. Sąvado duomenų valdytojas yra Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, tvarkytojas – Lietuvos nacionalinis kultūros centras.

Nepaisant visko, vis dar nesame skyrę atmintinos dienos šiai fenomenaliai lietuvių nematerialiai vertybei. 1997 m. liepos 3 d. priimtame Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatyme Nr. VIII-397 šiuo metu yra nustatytos 77 dienos atmintinos dienos. Taigi nors vieneri metai turi 365 dienas, minime tik 77 datas, todėl dar yra pakankamai laisvų datų mūsų tautai svarbiems dalykams paminėti.

¹ Informacijos šaltiniai: <https://unesco.lt/archives/394>; <https://unesco.lt/apie/unesco-ir-lietuva/nematerialus-kulturos-paveldas-lietuvoje/sutartines-lietuviu-polifonines-dainos>; <https://www.atostogoskaime.lt/unesco/sutartines/>

Atsižvelgiant į tai, Atmintinų dienų įstatyme vieta privalo atsirasti ir Lietuvos nematerialiai kultūros paveldo vertybei – lietuvių polifoninėms dainoms – sutartinėms.

Atsižvelgiant į tai, kad 2010 m. lapkričio 16 d. sutartinės buvo įtrauktos į UNESCO Reprezentatyvųjų žmonių nematerialaus kultūros paveldo sąrašą, būtent šią dieną Lietuvoje siūloma minėti lietuvių polifoninių dainų – sutartinių dieną.

Lietuvos Respublikos atmintinų dienų įstatymo Nr. VIII-397 1 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Įstatymo projekto) tikslas – įtvirtinti atmintinų dienų sąrašė Lietuvių polifoninių dainų – sutartinių – dieną, taip pagerbiant ir primenant visuomenei mūsų esmines tautos identiteto saugotinas nematerialias kultūros paveldo vertybes.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Seimo narys Robertas Šarknickas

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu teisės aktuose Lietuvių polifoninių dainų – sutartinių – diena kaip atmintina diena neregamentuota.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo projekte siūloma į atmintinų dienų sąrašą įtraukti Lietuvių polifoninių dainų – sutartinių – dieną, kuri būtų minima lapkričio 16 d.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas įstatymas neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir plėtrai

Priimtas įstatymas neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir plėtrai neturės. Priešingai, įtvirtinus lietuvių polifoninių dainų – sutartinių – dieną, verslas galės rengti įvairias akcijas, ruošti šiam minėjimui, vykdyti reklamą ir plėtrą.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentui

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentui.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo projektą, kitų galiojančių teisės aktų keisti ar panaikinti nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projektu nėra nustatomos naujos sąvokos ir jas įvardijantys terminai.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas neprieštaruja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos ir Europos Sąjungos dokumentų nuostatoms.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymo projekto nuostatoms įgyvendinti nereikės priimti įgyvendinamųjų teisės aktų.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektui įgyvendinti papildomų lėšų iš valstybės (savivaldybių) biudžeto nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu nebuvo gauta specialistų vertinimų ir išvadų.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Atmintina diena, sutartinė, lietuvių daugiabalsės dainos, lietuvių polifoninės dainos, nemateriali kultūros paveldo vertybė, UNESCO reprezentatyvusis žmonijos nematerialaus kultūros paveldo sąrašas.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.